

Pokretači rasta u CIE su i dalje tu, ali su potrebne inovacije kako bi se započela konvergencija 2.0

- Obim SDI je stabilan na visokom nivou, izvoz je i dalje jak, CIE ne sme da igra samo na niske troškove
- Ponovno pokretanje motora konvergencije zavisi od obrazovanja i ulaganja u istraživanje i razvoj kako bi se podstakle inovacije
- Region CIE je znatno industrijalizovaniji od evrozone (30% naspram 19%), ali još uvek treba da je sustigne u pogledu konkurentnosti
- Perspektiva: naredna decenija je period šanse regiona CIE da se pridruži ligi visokotehnoloških zemalja

Od pada komunizma, centralna i istočna Evropa je postala školski primer ekonomske konvergencije putem integracije u EU. Međutim, finansijska kriza je zakočila taj proces. Danas objavljen specijalni izveštaj Erste Grupe „Konvergencija 2.0“ konstatuje da su pokretači rasta i dalje tu, ali da će tokom naredne decenije region CIE morati da pređe sa klasičnog sustizanja putem imitiranja na sistem zasnovan na znanju sa više dodate vrednosti i diverzifikovanim izvozom. *„Puka troškovna konkurentnost nije dovoljna kada se zemlje približavaju tehnološkoj granici; zemlje CIE moraće da podignu produktivnost kapitala i rada sopstvenim sredstvima, a to čini presudnim ulaganja u obrazovanje i istraživanje i razvoj“, objašnjava Birgit Niessner, glavna analitičarka istraživačkog tima za makroekonomiju CIE u Erste Grupi.*

U našem uzorku zemalja CIE, predvodnici u pogledu konkurentnosti i znanja su Češka Republika, Slovačka i Poljska, dok Mađarska zaostaje za ovom grupom zemalja. Rumunija i Srbija su krenule tim putem, ali još uvek mogu da iskoriste dodatne rezerve efikasnosti pre no što postanu inovativne ekonomije. Hrvatska mora da postane konkurentnija kako bi očuvala relativno visok nivo dohotka, dok Turska tek treba da krene ka ekonomiji zasnovanoj na znanju.

Obim SDI je stabilan na visokom nivou, izvoz je i dalje jak, ali CIE ne sme da igra samo na niske troškove

Zemlje CIE su iz ponovne integracije Evrope izvukle korist za svoje ekonomije, a strani investitori su otkrili taj region kao mesto za ulaganje. Tako su zemlje regiona iskoristile relativnu troškovnu prednost da svoju industriju modernizuju stranim tehnologijama. Visoki obimi SDI i visok udeo izvoza u BDP-u svedoče o tome i dobro su podneli finansijsku krizu. Krizna 2008. godina donela je prekid povećanja obima SDI, ali se do 2011. godine obim SDI stabilizovao u svim zemljama. Obim SDI u Mađarskoj zabeležio je najnegativnije kretanje: sa maksimuma od 75% BDP-a u 2009. godini opao je za preko 10 procentnih poena za samo dve godine. Još jedna osobenost rasta u CIE, ali ne i najmanje važna, su izuzetni izvozni rezultati. Kada se posmatra udeo izvoza u BDP-u, postaju očigledne razlike u regionu CIE: polazeći od već visokih nivoa,

Izvor: Eurostat, istraživački tim Erste Grupe

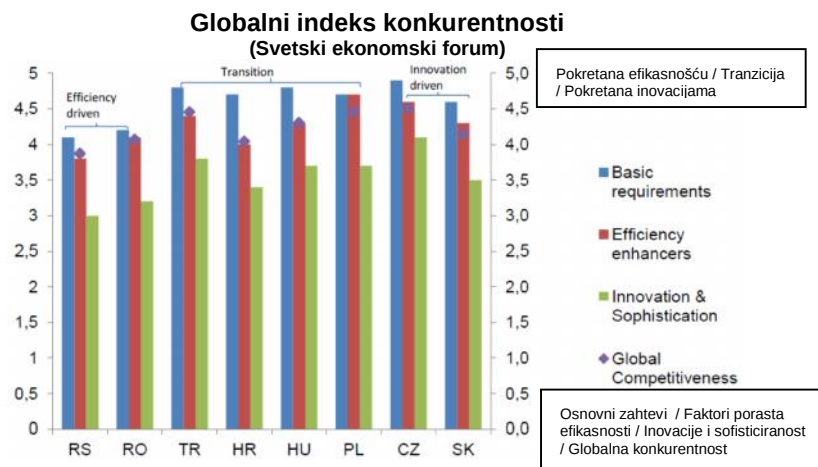
zemlje grupe CIE3 (Mađarska, Češka Republika i Slovačka) bile su u stanju da u kriznoj godini podignu udeo izvoza. U srednjem rasponu nalaze se Poljska, Hrvatska i Rumunija, što je delom posledica veličine tih tržišta (veće zemlje obično manje izvoze), ali i nekonkurentnih struktura. Međutim, njihov učinak je ipak bolji od zemalja jugoistočne Evrope.

Dakle, integracija EU je bila uspešna i predstavljala je faktor od najvećeg značaja u oblikovanju procesa ekonomskog sustizanja regiona CIE. Sada je pitanje kako reformisati integracijski model rasta. „Da upotrebim terminologiju Svetskog ekonomskog foruma (WEF), izazov je da se sa efikasnosti pređe na inoviranje kao pokretača konkurentnosti. Ključ za dalje sustizanje biće zamena uvoza znanja inovativnim i novim proizvodima stvorenim u zemljama CIE. Na značaju će dobiti konkurencija, visokokvalitetno tercijarno obrazovanje i raspoloživost finansiranja riziko kapitalom“, kaže Niessner.

Nivo tercijarnog obrazovanja u CIE prilično je raznolik, ali kod većine njih oscilira oko 20% kod ljudi starosti 30 do 34 godine, što je daleko od cilja EU (40%) i nivoa potrebnog za radnu snagu angažovanu u visokoinovativnim sektorima.

Region CIE je znatno industrijalizovaniji od evrozona (30% naspram 19%), ali još uvek treba da je sustigne u pogledu konkurentnosti

Ekonomijama CIE dominira sekundarni sektor. Udeo industrije u ukupnoj ekonomskoj aktivnosti varira oko 30%, dok industrijski sektor u evrozoni stoji na samo 19% BDP-a. U pogledu ukupne konkurentnosti, zemlje CIE analizirane u izveštaju kreću se oko vrednosti 4 na skali od 1 do 7. To znači 39. mesto za Češku Republiku, a 95. mesto za Srbiju od 144 zemlje. Neke zapadnoevropske zemlje su znatno bolje rangirane, što Erste analitičare navodi na zaključak da, u pogledu šireg koncepta konkurentnosti, region CIE ima još toga da uradi. Troškovna prednost zemalja CIE daje im vremena da to učine.

Raspon od 1 do 7, pri čemu je 7 najviši plasman;
Izvor: WEF, istraživački tim Erste Grupe

Perspektiva: naredna decenija je period šanse regiona CIE da se pridruži ligi visokotehnoloških zemalja

Pitanje je koliko je vremena ostalo ekonomijama CIE da sustignu evrozoni u pogledu produktivnosti, koja, zajedno sa dugoročnim razvojem radne snage, određuje potencijalnu proizvodnju jedne ekonomije. Potencijalna proizvodnja se definiše kao najviši nivo BDP-a koji može da se održi u dužem periodu i pruža uvid u ekonomiju nezavisno od ekonomskog ciklusa. Tokom finansijske krize, u većini evropskih zemalja su se smanjile stope rasta kako stvarne tako i potencijalne proizvodnje, a stopa rasta potencijalne proizvodnje čak je postala i negativna za Portugaliju, Grčku, Italiju i Irsku (prosečno od 2009. do 2012. godine). „U 2013. i 2014. godini, prognozira se da će se stope rasta potencijalne proizvodnje u zemljama CIE vratiti na više nivoe, sa izuzetkom Mađarske. To podrazumeva da će na kratak do srednji rok zemlje CIE ponovo krenuti putem sustizanja tehnološke granice. Međutim, čim se eliminišu jazovi u tehnologiji i ljudskom kapitalu, usporiće se rast produktivnosti i tada će pomenuti deficiti inovacija stvorenih na domaćem tlu postati relevantni“, zaključuje autor izveštaja. Možda će postati važniji i endogeni izvori produktivnosti, jer u narednim godinama stimulacija preko SDI i izvoza možda bude umerena ukoliko se kriza nastavi.

Grupa CIE4 (Češka Republika, Mađarska, Slovačka i Turska) zadržava prednost u pogledu rasta u odnosu na zapadnu Evropu do 2050. godine

Izazov za centralnu i istočnu Evropu uopšte jeste da upravlja prelaskom sa uvezenog porasta produktivnosti na endogene izvore inovacija kao pokretače rasta. Analitičari procenjuju da će čak i veoma dugoročno rast potencijalne proizvodnje uglavnom biti pokretan porastom produktivnosti, jer vrlo mali broj evropskih zemalja može da se osloni na pozitivnu demografsku dinamiku kao Turska. Prema prognozama OECD-a, zemlje CIE neće moći da nadmaše zemlje van OECD-a (npr. Kinu i Indiju) u pogledu rasta potencijalne proizvodnje. To je posledica već višeg nivoa ekonomskog razvoja. Međutim, rast u Češkoj Republici, Mađarskoj, Slovačkoj, Poljskoj i Turskoj i dalje će biti viši nego u zapadnoevropskim zemljama do 2050. godine.

Sektor Grupe za istraživanje:

Birgit Niessner (glavni analitičar za makroek. i FI u CIE)

Tel: +43 50100 - 18781

E-Mail: birgit.niessner@erstegroup.comOdeljenje za medije:

Hana Cygonková (rukovodilac eksternih komunikacija)

Tel: +43 50100 - 11675

E-Mail: hana.cygonkova@erstegroup.com

Carmen Staicu (referent za medije Grupe)

Tel: +43 50100 - 11681

E-Mail: carmen.staicu@erstegroup.com

Linda Michalech (referent za medije Grupe)

Tel: +43 50100 - 11676

E-Mail: linda.michalech@erstegroup.com

Gertrud Aquea Lamptey (referent za medije Grupe)

Tel: +43 50100 - 19637

E-Mail: gertrud.lamptey@erstegroup.comOvo saopštenje dostupno je i na našem veb sajtu www.erstegroup.com/pressrelease.